

FRÅN REDAX...

Semestern är slut och så också snart sommaren. Vi på redax hoppas ni haft det trevligt och att radioaktiviteten varit hög.

Sedan förra utgåvan har vi hunnit delta i Portabeltesten i maj. Det var SM4CFU, SM4JEW och SM4JUC som under några timmar luftade vår signal från en höjd nära Norsbron. Resultatet är ännu inte känt men vi hoppas vi fått en hedrande placering. Samtidigt framför vi ett tack till de som ställde upp under testen.

Innehållet denna gång är väl blandat. Vad sägs om radiohistoria, byggsbeskrivning, diplom, prefix, utlandsnotiser, apparatnytt mm.? Inte illa eller hur?

Denna gång hittar ni även en del annonser. Det är som ett tack för bidrag till vår auktion som vi infört dessa annonser.

I övrigt emottas med tacksamhet alla former av bidrag till denna tidning. Ha det så bra till nästa gång önskar

SM4JEL

EMERGENCY-TRAFIC

Så var det piloten som befann sig med sitt flygplan på 200 meters höjd 20 mil utanför kusten och får motorstopp. Han anropar trafikledartornet: "Befinner mig på 200 meters höjd 20 mil utanför kusten och har fått motorstopp. Vad göra?"

Trafikledaren, en nära bekant till SM5TK i Trosa, svarar: "Repetera efter mig: Fader vår som är i himmelen"

DIPLOM

Om någon är intresserad av DARC:s DX-diplom kan han kontakta mig. Jag har kompletta regler och ansökningsformulär för följande diplom:

Europa Diplom
WAE - Worked All Europe
EU-DX-D

SM4JEL

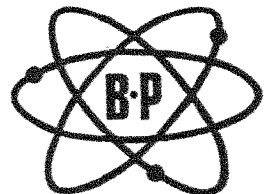
ELFA
RADIO & TELEVISION AB
17117 SOLNA
INDUSTRIVÄGEN 23 • 08/730 07 00

ALLT MELLAN ANTENN OCH JORD.
Mer än 17000 artiklar och 10000000 enheter
i lager.
Generalagent för Kenwood.

Omkopplare, tryckknappar, tangentbord, kablar, surplus, mm, mm, mm

BO PALMBLAD AB

Hornsgatan 58 • 117 21 Stockholm • Tel. 08/24 61 60

DX-PEDITION ABU-AIL.

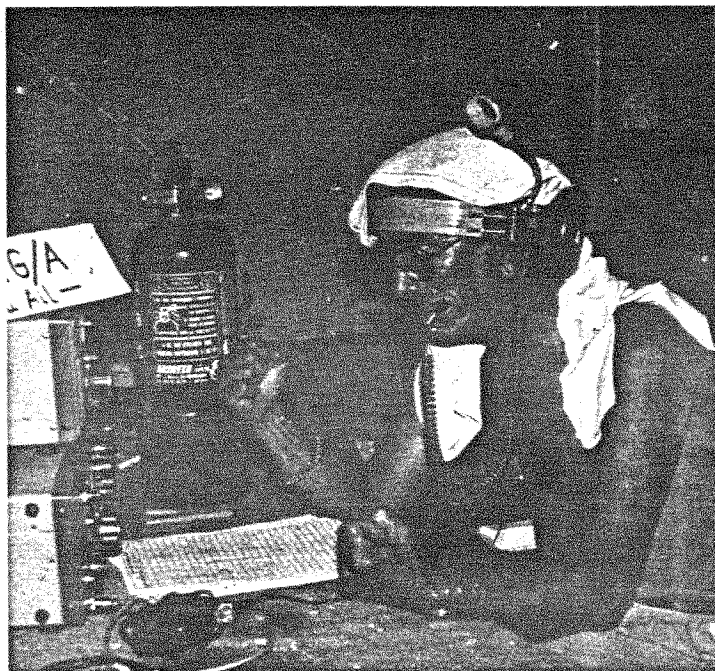
Tisdagen 1980-04-08 visades på klubben en film om DX-peditionen till den bergiga lilla ön Abu Ail i södra Röda Havet, 14.05N 42.49E. Expeditionen leddes av OE6EEG Selim och finansierades av bland andra kung Hussein av Jordanien, JYL. I expeditionen, som ägde rum i maj 1979, deltog även DJ9ZB Franz, J28AZ Pierre, I2FGP Jean Paul och I2CBM Bert.

QTH var fyren på bergstoppen cirka 100m över havet och dit bars den cirka 900 kg tunga utrustningen i över 40 graders värme. Puh!

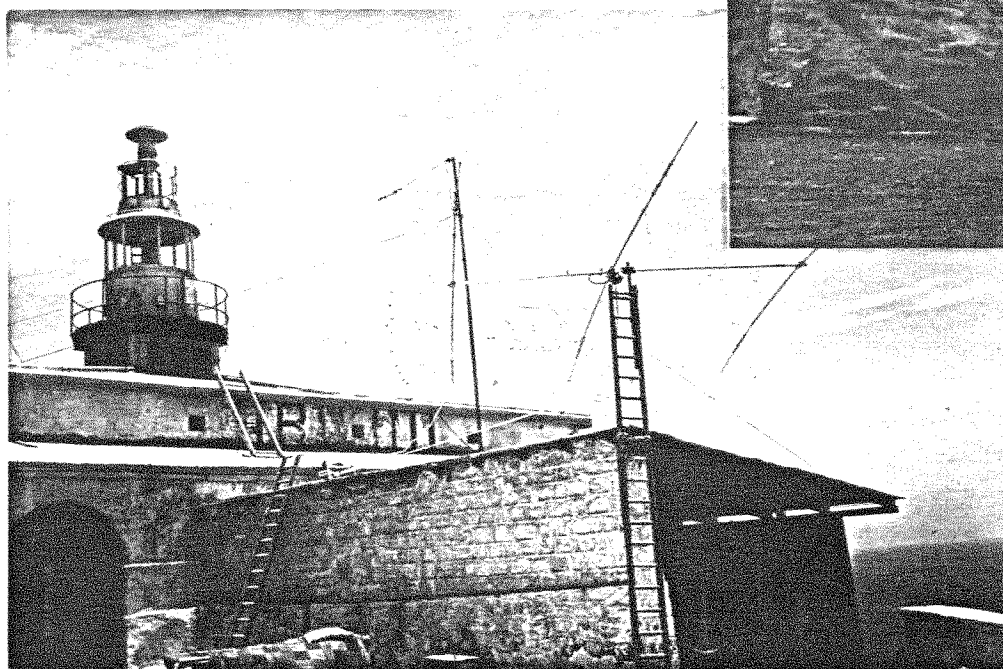
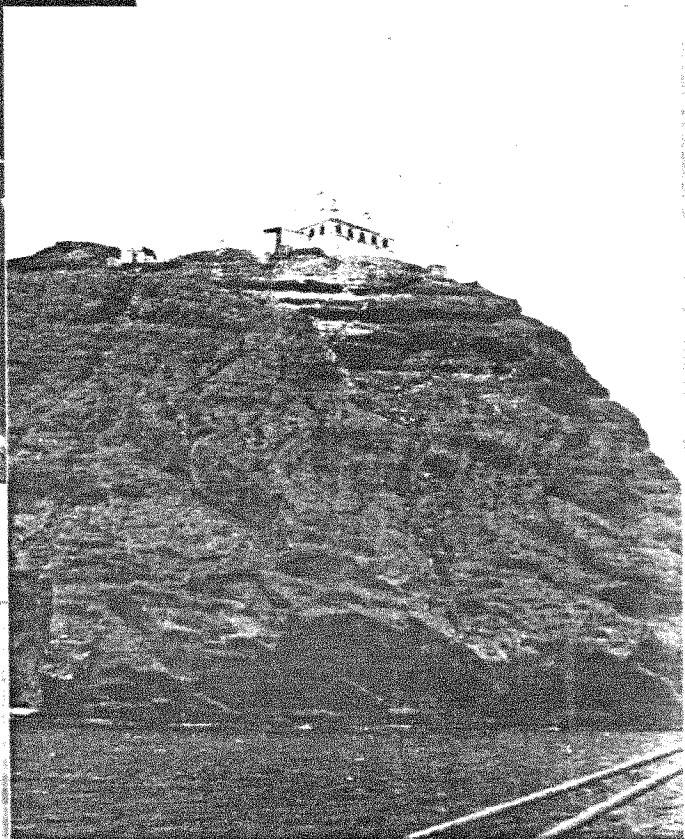
Nedan visas några fotografier från expeditionen, vilka liksom filmen ställts till klubbens förfogande genom SM4ACH Peter.

Vi tackar för lånet och beklagar samtidigt att vi ej hann informera alla medlemmar om filmförevisningen. Vi kanske kan komma igen med flera filmer från DX-peditioner.

SM4JEL

J28AZ

The Hammarlund Story.

För många av dem som lekte med elektronik redan under 40-talet framstår mottagartillverkarnamn som Hammarlund, Collins och National i en särskild dager. Hammarlund kanske mest ändå på grund av namnets svenska klang och det kvalitetsrykte Hammarlunds produkter omgav sig med.

Namnet Hammarlund härrör från en svensk, Oskar Hammarlund, som vid 20 års ålder år 1882 utvandrade till USA. Han var inte bara en duktig instrumenttekniker utan han förstod att komma med rätt ideer vid rätt tillfälle och att marknadsföra dem. En sådan ide var att tillhandahålla byggsatser för amatörbyggare. Den nu vedertagna termen för en sändaramatör "a ham" syftar på begynnelsebokstäverna i Oskars efternamn. Det säger en del om hans byggsatser och deras spridning.

Oskar Hammarlund föddes omkring 1860 men dyker inte upp i historien förrän 1879 då han anställdes hos LM Ericsson & Co som konstruktör av specialverktyg och inspektör av elektriska instrument. Men stugan blev för trång och 1882 utvandrade Oscar till USA där han fick sin första anställning hos Elgin Watch Comp. Där stannade han fyra år och gick sedan till Western Electric Comp och blev chef för deras Chicagofabrik. Han stannade hos Western i sex år varefter han flyttade till Gray National Comp och som konstruktör intimt samarbetade med Elisha Gray, en av telefonteknikens pionjärer. Hos Gray stannade Hammarlund i 18 år, och kom under tiden i kontakt med den gryende radiotekniken. Hans ideer växte i omfång och djärvheten ökade och det var nu dags för honom att starta eget.

År 1910 startade Oskar Hammarlund ett eget företag i New York på Manhattans nedre del. En av de första produkterna var en morsetränningsapparat, en Armagraf. Andra produkter var knivomkastare och en tillkallningsenhet för kontorsvaktmästare. 1916 kom Hammarlunds första stora radiotekniska produkt, en luftisolerad vridkondensator. Denna blev en av företagets stora produkter genom tiderna och faktum är att det sitter Hammarlundskondensatorer i produkter ingående i USA:s rymdprogram.

Hammarlund lyckades mycket bra med vridkondensatorer, spolar och omkopplare och därmed var inte steget långt till spolsystem, fig. 1, och mottagare. Vid tiden omkring 1925 förekom ett intensivt radioexperimentering i stora delar av USA, men någon verksamhet i dagen mening fanns ännu inte. Det skulle dröja två år till innan den stora radiokonferensen i Washington, då man bland annat enades om att sändaramatörverksamheten är en tjänst och att den måste inordnas bland övriga radiotjänster. Nyfikenheten på radio var stor och Hammarlunds första radiobyggsats, Hammarlund HI-Q-6, banade en väg som snabbt skulle breddas av efterföljare såsom HI-Q-30 och HI-Q-31. Genombrottet med byggsatserna skedde 1925, då Oskar var 65 år gammal.

När depressionen i början av 30-talet började breda ut sig minskade efterfrågan på byggsatser. Oskar Hammarlund var då över 70 år och beslutade att tillverka färdiga mottagare av hög kvalitet. Den första fabriksstillverkade mottagaren hette Comet-Pro. Det var en kortvågsmottagare som såldes i tusentals exemplar under de första fem åren. 1936 kom nästa konstruktion, Hammarlund Super-Pro, fig. 2. Därmed lanserades namnet Super-Pro för en följd av mottagare för kommersiellt bruk.

Någon information om Oskar Hammarlunds sista år har ej påträffats, men faktum är att hans livsverk, Hammarlund Manufacturing Co, fortsatte i den anda dess skapare visat under sin krafts dagar.

USA:s inträde i andra världskriget medförde en betydande expansion för Hammarlund-företagets vidkommande. Som mest hade det över 2000 anställda vid 14 olika fabriker. Det var inte bara vridkondensatorer och mottagare som Hammarlund Mfg Co blev känt för. Det adopterade radartekniken och tog fram bland annat spaningsradaranläggningar för den amerikanska marinen. Till programmet fogades också störutrustningar och motmedelselektro-
nik.

Efter krigets slut flödade marknaden över av surpluselektronik. Så även i Sverige. Hur många gamlingar mins inte med glädje inköpsställen som -ZK på Söder i Stockholm. Hammarlunds fick en besvärlig konkurrens av sina egna tidigare produkter och räddade sig snabbt över på dels mottagare för sändaramatörer, modell HQ-129, dels på den 1947 introducerade mottagaren SP-600, fig. 3. Den senare blev ett lyckokast trots att den var ganska dyr. Man kom upp i en produktion av cirka 5000 mottagare per år. Den producerades i åtskilliga år och kostade 1954 cirka 7000 kr i Sverige. Hammarlunds-företagen är still going strong, ehuru en del rykten påstår att det skulle vara nedlagt. Hammarlund Mfg Co ligger fortfarande i New York och företagets verksamhet täcker följande fem produktgrupper:

- mottagare för sändaramatörer
- privatradioutrustningar
- mobilradiostationer för FM-kommunikation
- ESB-mottagare för kommersiellt bruk
- militära radioutrustningar

Ovanstående är ett utdrag från en artikel av Gunnar Christiernin i Modern Elektronik nr. 6/80.

SM4JEL

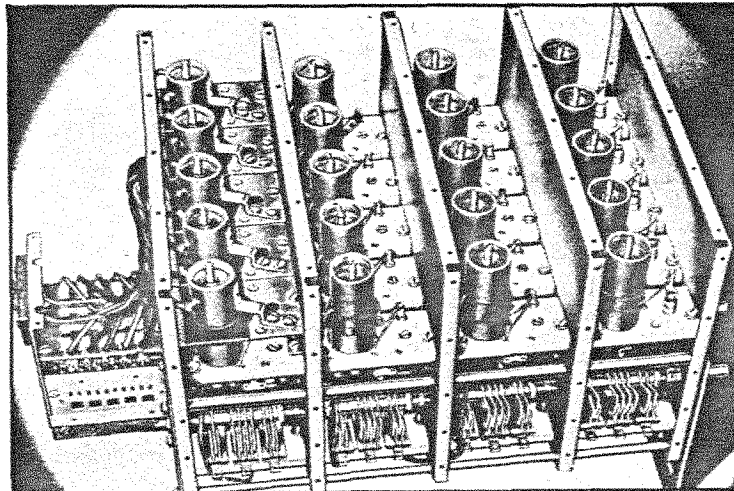

Fig 1. Det här spolsystemet till en kortvägsmottagare Super Pro från 1937 får illustrera de egenskaper som var Oscar Hammarlunds styrka: finmekanisk skicklighet, experimentell färdighet rörande elektriska försök, radiotekniskt kunnande samt näsa för affärer. Spolsystemet, som visas upp och ned, har två luftisolerade vridkondensatorer av Hammarlunds berömda utförande, Midline. Kondensatorn på bilden används för bandspridningsinställningen. Spolarna har "faradskärmar" för att förhindra att signaler skall kopplas kapacitivt in i mottagaren. Våglängdskomkopplaren består av excentermanövrerade "knivströmbrytare". Andra kretsar än de som för tillfället används kortsluts av omkopplaren, varigenom man minskar risken för oönskvärd dämpningar och andra fenomen.

Författaren till artikeln känner stor vördnad inför den här gamla konstruktionen och inför mottagaren i övrigt. Det här spolsystemet och mottagaren SP-110 i övrigt är en konstruktion av ett minst sagt moget teknikersinne.

Fig 2. Så här ser mottagaren till spolsystemet i fig 1 ut. Den heter SP-110SX (S för frekvensområde till 40 MHz, X för kristallfilter). Lådan till höger är likriktaraggregat. Mottagaren kostade 1937 435 dollar i USA enligt vad en annons i det årets Radio Amateur's Handbook uppger. Uppbyggnad: två avstämde HF-steg, avstämt blandarsteg samt 3 MF-steg. Beat-oscillator. I övrigt inget märkvärdigt schemamässigt sett. Mottagarens storhet ligger i sättet för uppbyggnaden. Svenskarna försökte sedermera kopiera mottagaren, men lyckades inte nämnvärt bra.